

Het was dus een nieuw politiek offensief dat door Seyss-Inquart ingezet werd.

Aannemelijk achten wij het (nadere bewijsstukken ontbreken) dat hij er geen behoefte aan had om bij dat offensief de NSB naar voren te schuiven. Maar daar gaf Mussert hem geen kans toe.

Het nieuws van de 22ste juni was door de Nederlandse nationaal-socialisten met uitbundige vreugde, ja met ontroering begroet. 'Bij mij kwam weer een prop in mijn keel', schreef er één: 'Wat een tijd en wat een geschiedenis voor het Germanendom!'¹ 'Hitler (is) in strijd gewikkeld met de Anti-Christ', aldus een litterator uit deze kringen. 'Dat kan geen enkele katholiek en protestant ontkennen.'² 'Dat verdrag met Rusland', zo legde de districts-leider van de NSB in Overijssel later in zijn herinneringen vast,

'had bij mij alles op zijn kop gezet . . . Ik voelde het als een opluchting dat het nationaal-socialisme zich van een dergelijk, voor haar schandverdrag had ontdaan. Wij waren ons bewust van de moeilijkheden, de strijd te moeten aanbinden tegen een zo machtige vijand in een zo onmetelijk gebied, maar met behulp van de Voorzienigheid zou dezen duivel de hersenen worden verpletterd . . . Wie weet, zouden voortaan de voorraadschuren van Europa nu ook werkelijk ter beschikking van heel Europa worden gebracht. Het Russische volk, ook voor deze zou dit alles slechts winst betekenen, het zou zijn eigen geestelijk leven hervinden, de kerken zouden worden teruggegeven, de boer zou zijn akker weer zelf verzorgen, het huwelijk kreeg zijn heiligheid en de vrouw haar eer terug.'³

Niet anders reageerde Mussert. Nog op de 22ste juni zond hij Hitler een telegram waarin hij 'namens duizenden strijdende kameraden' meldde, 'dat zij zich door niemand in trouw zullen laten overtreffen. . . God bescherm u en geve aan uwe strijd om het voortbestaan van Europa Zijn onmisbare zegen.' Een dag later noemde Mussert in een extra-nummer van *Volk en Vaderland* de invasie van de Sowjet-Unie de 'grootste daad die Hitler als strateeg, als bouwer van het nieuwe Europa en als idealist tot nu toe heeft verricht. Het is de op-één-na laatste fase' (de invasie van Engeland zou de laatste worden) 'van de wereldrevolutie die in gang is!'⁴ Ten antwoord

¹ Brief, 22 juni 1941, van J. A. op ten Noort aan P.S. Hecrema (Doc I-1241, a-1).

² Brief, z.d. (eind juni 1941) van J. H. Eekhout aan J. van Ham (Doc I-404, a-1).

³ W. R. Jager: 'Levensloop', p. 62 (Doc I-807, c-1). De passage over het huwelijk was een reactie op uit de jaren '20 daterende berichten dat in de Sowjet-Unie het 'vrije huwelijk' gepredikt werd; er waren nogal wat Nederlanders die er in '41 van overtuigd waren dat de Sowjet-Unie een pool van zedeloosheid was. ⁴ *Volk en Vaderland*, 23 juni 1941.